

Prevenca - rodi ia

Rady pred za iatkom školského roku

Deti ved a žien a seniorov patria k najohrozenejším skupinám obyvate stva. asto a ve mi ahko sa stávajú obe ami majetkovej, i násilnej trestnej innosti. Beznádej a odovzdanos , ale nie je na mieste. U všetkých potenciálnych obetí trestných inov a predovšetkým u našich detí musíme pestova ur ité **bezpe nostné zásady chovania**. Ak budú dodržiavané môžu de om poskytnú a zaru i pocit bezpe ia v ob ianskom živote.

K ú na krku

Ak nie je doma mami ka s mladším súrodencom, za nú de om najrôznejšie povinnosti, s ktorými sa musia sami rýchlo vyrovná . Ráno opúš ajú byt poslední a z toho im, aj rodi om plynú rôzne povinnosti:

- riadne skontrolova , i nie je pustený kohútik s vodou
- i nie je zapnutý televízor, rádio
- i nie je zapnutý iný elektrický prístroj
- i nie je zapnutý plynový horák sporáku
- popípade vyven i psa
- riadne uzamknú vstupné dvere od bytu alebo rodinného domu
- zamknú spoločné priestory a vchodové dvere od inžiaku
- vedie , kde má schova k ú e od bytu, peniaze, lístky na stravovanie a pod. (v uzavretej taške alebo v bezpe nej pe aženke s retiazkou na upnutie na pútiko nohavíc alebo sukne
- ob as prekontrolova tašku, aby sme vedeli, o nosia deti do školy
- zaisti im nápl vo ného asu popoludní (napr. rôzne krúžky, družina)

Televízia a po íta e nemôžu zaru i harmonický rozvoj osobnosti die a a

Sledovanie TV programov, neustále hranie rovnakých po íta ových hier, kde prevláda násilie, udská bezoh adnos a podvodné jednanie, ur ite neformuje deti správnym smerom. Deti potom získavajú pocit, že brutalita a vraždy sú nevyhnutné a normálne. Nebezpe enstvo v podobe podania nevhodných informácii íha aj na internete prehliadaním nevhodných internetových stránok (pornografia, násilnosti, choroby, najrôznejšie nechutnosti a pod.)

Treba de om vysvet ova a vies ich k dodržiavaniu základných pravidiel (neoznamova svoje skuto né meno, telefón, adresu a pod.)

alším nebezpe enstvom pre deti sú **hracie automaty** (získanie patologickej závislosti) **a možné kontakty s dealermi drog, i rôznymi sexuálnymi deviantami**.

RADY

- ma preh ad o tom, o die a robí, kam chodí a s kým sa stýka, aké má problémy – ma die a pod kontrolou
- po uliciach by sa nemali pohybova samotné
- musia by vedené k tomu, aby sa vyhýbali nepreh adným a opusteným zákutiam a parkom
- aby si nebrali od cudzích osôb oko vek (cukríky, knižky, videokazety)
- aby s cudzími osobami neodchádzali do neznámeho prostredia

Nebezpečenstvo úhna na deti i v doprave

RADY

- vybrať a zoznámiť deti s relatívne bezpečnou a najkratšou trasou (spojiatku chodiť s nim, potom nech chodí so skupinkou detí – spolužiakov)
- využívať len podchody, nadchody a cez cestu prechádzať len po označenom prechode
- staršie deti (cyklisti) by mali mať základné znalosti dopravných predpisov a bicykel v úplnom poriadku a v plnej výbave
- nestačí ich naučiť na bicykli jazdiť, ale takisto, aby sa o ňo riadne starali
- pri jeho odkladaní na miesto, kde nie je vidieť, musí dieťa bicykel bezpečne zaistiť proti krádeži (zámkou prevliecť rámom a skrz obidve kolesá a spojiť ho s pevnou a stabilnou časťou objektu – budova, držiak bicyklov, lavička a pod.)
- najlepšie je bicykel ihneď po zakúpení zaevidovať a oznámiť na políciu, to jej pomáha pri prípadnom pátraní po ukradnutom bicykli
- drahšie bicykle je vhodné dobre poistiť a zapísať si ich výrobné čísla

Deti sú často sami doma

- deti musia byť vedené k tomu, aby do bytu v našej neprítomnosti nikoho nepúšťali
- v žiadnom prípade neotvárali rôznym ponúkateľom služieb, ktorí zbytočne otravujú a môžu tiež tipovať budúca vykradnuté byty
- v takýchto prípadoch nech si ich skontrolujú v priezore, prípadne pootvorí dvere na retiazke alebo zarážku
- lepší spôsob je navrhnutie inej doby návštevy

Tu pozor! Zásadne neoznamovať dobu, kedy prídu rodičia!

- obdobným spôsobom majú deti vyriaďovať i telefonické hovory v neprítomnosti rodičov (riešením nie je naprogramovanie telefónu v dobe neprítomnosti na záznamník, kde sa občas dozvieme i veľa zaujímavých informácií: „Sme na dovolenke v zahraničí, vrátíme sa za 14 dní“)
- je dobre, keď sa deti môžu v závažných situáciách obrátiť na susedov v dome
- vždy ale majte zaistené telefonické spojenie, kam Vám môžu v prípade potreby deti zavolať

Detská kriminalita a kriminalita páchaná na deťoch

V poslednej dobe sa zvýšil počet stíhaných mladistvých páchatelov (vek 15 – 18 rokov) 3 x a maloletých (do 15 rokov veku) 3,5 x. Jedná sa predovšetkým o majetkové trestné činy, najmä v posledných rokoch je to zneužívanie trestne nezodpovedajúcich detí k páchaniu rôznej kriminality. Väčšinou ide o vykrádanie vecí z áut, krádeže vniknutím do bytov, domov. Kriminálne narušené deti získajú len malú časť hodnoty odcudzených vecí, a pretože je ich potreba peňaží pre hranie na automatoch, obstaranie si alkoholu, cigariet alebo iných návykových látok v škole, sú nútené kraťasovať znovu.

RADY

- dôslednosť rodičov, ktorí musia mať prehľad o tom, čo deti robia, koľko majú finančných prostriedkov, s kým sa stýkajú
- významná je neformálna spolupráca rodičov so školou

Silnejšie a agresívnejšie deti začínajú na niektorých spolužiakov žiadať drobné úsluhy. Tieto prejavy môžu prerásť až k šikanovaniu. Ak je chovanie takýchto bezohľadných detí zo strany rodičov a učiteľov neustále podceňované a ignorované, končí fyzickým týraním slabších detí. Preto včasné odhaliť tieto prípady je najlepšou prevenciou, lebo má väčšinou odstrašujúci účinok na ostatných potenciálnych útočníkov.

Prehľad trestných činov páchaných na deťoch a mládeži

- pohlavné zneužívanie
- ohrozovanie mravnej výchovy mládeže
- týranie zverenej osoby

Tieto trestné činy majú psychické následky. Ide o veľmi citlivé prípady, ktoré nie sú často ani nahlásené. Samotná obeť (dieťa) udalosť, či už zo strachu, z neznalosti zákonov alebo z obáv z odplaty páchatel a nenahlási, pretože mnohokrát ide o rodičov, príbuzných a známych.

Vždy je niekto, kto pomôže

- všetky problémy je nutné s deťmi neustále rozoberať
- pomoc môže prísť od rodičov, starších súrodencov, učiteľov, susedov, či známych
- úloha rodičov je včas zistiť zmeny v chovaní dieťaťa a (zameranosť, nechová sa do školy, nočné mory, a pod.), ktoré vždy signalizujú, že sa niečo zlé deje
- zistené nedostatky je nutné ihneď riešiť, netreba ich nechať prerásť do väčších, často už ažko riešiteľných problémov
- deťom možno odporučiť telefónne linky dôvery či iné nadácie, ktoré sa ohrozovaním výchovy detí zaoberajú
- pri základných školách bývajú vyškolení výchovní poradcovia
-

- deti sa môžu obrátiť na Políciu Slovenskej republiky alebo na Mestskú políciu

Dieťa a cestná premávka

Treba vychádzať zo skutočnosti, že dieťa je:

1. nepozorné
2. impulzívne
3. málo predvídave
4. nevie správne posúdiť nebezpečenstvo situácie
5. v hustej premávke ťažšie spozorovateľné pre vodičov

Malý telesný vzrast dieťa spôsobuje to, že má obmedzený výhľad na vozovku a aj zorný uhol pohľadu má dieťa menší ako dospelý lovek.

Naučte dieťa správne prechádzať cez cestu

- V prvom rade si treba uvedomiť, že dieťa nemá taký zorný uhol pohľadu, ako dospelá osoba pre svoj malý telesný vzrast a dieťa nevie správne odhadnúť rýchlosť blížiaceho sa vozidla.
- Preto je veľmi dôležité, aby sa deti pozreli na každú stranu minimálne dva razy alebo aj viackrát podľa potreby. Takto dieťa zistí, ako rýchlo sa auto približuje a rozhodne sa, či počka, alebo či stihne prejsť cez cestu.
- Dieťa mieru rizika neposudzuje iba na základe rýchlosti auta, ale tiež podľa veľa kostí a hluku blížiaceho sa auta. Uvedená skutočnosť v značnej miere vplyva na rozhodnutie dieťaťa, čo dokazujú pomerne časté podbehnutia detí pod malé a ticho idúce vozidlá. Taktiež dokazuje to, že dieťa nevie správne odhadnúť rýchlosť blížiaceho sa auta. Preto je najbezpečnejšie malé deti učiť tak, aby cez cestu prechádzali iba v tom prípade, že nevidia žiadne vozidlá v oboch smeroch!

• Dieťa použite, aby sa pri blížiacom aute zo zadu v noci pozrelo za seba – blížiace auto môže práve predbiehať iné vozidlo a pri úzkej ceste môže zachytiť dieťa.

- Tam, kde nie je chodník, alebo kde je neschodný, chodí sa poľavej krajnici, tam, kde nie je krajnica alebo kde je krajnica neschodná, chodí sa o najbližšie priľavom okraji vozovky, proti smeru idúcich vozidiel. To platí i pre chodca, ktorý nesie predmet, ktorým by mohol ohroziť premávku na chodníku alebo na krajnici.
- Zdravotne postihnutá osoba, ktorá sa pohybuje pomocou ručného alebo motorového vozíka, smie používať ktorúkoľvek krajnicu alebo ktorýkoľvek okraj vozovky.
- Nevstupuj na komunikácie označené ako diaľnice, nie sú pre chodcov.
- Ak je chodník pri ceste, nech ide dieťa po ňom.

Učte dieťa správne stáť na priechodoch pre chodcov a vychádzať na vozovku

- Od okraja cesta by malo stá die a aspo na d žku 1 a 1/2 kroku die a a. Die a sa môže príliš predkloni pri pozeraní na cestu – die a bude musie urobi „stabiliza ný“ krok vpred, druhá osoba môže soti do die a a (toto platí aj pre dospelých), die a sa môže zle rozhodnú – takto má ešte zlomok sekundy na korekciu svojho rozhodnutia, pretože svojim prvým krokom nevstúpi na vozovku, resp. vodi i tiež získajú trochu asu...
- Na vozovku môže die a vstúpi až po aspo dvojnásobnom rozhladnutí v avo a vpravo a vtedy, ak sa nepribližuje žiadne vozidlo, resp. iný dopravný prostriedok, ako napr. motocykel alebo bicykel, aby nedonútili vodi ov vozidiel na zmenu smeru alebo rýchlosti jazdy.
- Die a nesmie vstupova na vozovku spomedzi zaparkovaných vozidiel, vozidlá die a u znemož ujú výh ad do cesty.
- Die a cez cestu prechádza kolmo, t. j. najkratším smerom.
- Cez cestu die a môže prechádza iba (malo by) po vyzna ených priechodoch pre chodcov – ak je priechod pre chodcov so svetelnou signalizáciou, tak die a môže prechádza cez cestu iba na zelenú(zelený signál), ale iba potom, ako sa rozhladlo v avo a vpravo a je si isté, že vozidlá zastavujú, resp. stoja.
- Ak je v blízkosti križovatky s riadenou premávkou priechod pre chodcov, nadchod alebo podchod, chodec smie prechádza len na týchto miestach.
- Chodec nesmie prekonáva zábradlie ani iné zábrany.
- Na priechode pre chodcov sa chodí vždy vpravo.
- Mimo priechodu sa smie cez vozovku prechádza len kolmo na jej os.
- Len o die a (chodec) vstúpi na vozovku, nesmie sa tam bezdôvodne zdržiava ani zastavova .
- Nesmie vstupova na vozovku, ak prichádzajú vozidlá s právom prednostnej jazdy, ak sa už nachádza na vozovke, musí týmto vozidlám bez meškania uvo ni priestor na prejazd.
- Deti (chodci) prechádzajúci cez priechod pre chodcov musia bra oh ad na vodi ov prichádzajúcich vozidiel, najmä tým, že neprechádzajú jednotlivu, ale v skupinách. To platí aj vo i vodi om odbo ujúcim na cestu, cez ktorú deti – chodci prechádzajú.

Použitie chodníkov

- Prednostne je potrebné, aby deti – chodci používali chodník.
- Ak zdravotne postihnutá osoba, ktorá sa pohybuje pomocou ru ného alebo motorového vozíka pou žije chodník, nesmie prekro i rýchlos chôdze.
- Osoba, ktorá tla í bicykel alebo moped, smie použi chodník, len ak neohrozí chodcov; inak musí pou ži pravú krajinu alebo pravý okraj vozovky.
- Osoba, ktorá sa pohybuje po chodníku na lžiach, kolieskových kor uliach alebo iným obdobným spôsobom, nesmie prekro i rýchlos chôdze. Prekro i rýchlos chôdze sa smie, len ak sa tým neohrozia ani neobmedzia ostatní chodci.
- Ak držíte die a za ruku, prosím, držte die a tak, aby smerovalo od cesty a nie do cesty!!! (na kraji chodníka pri ceste idete vy) – ak sa vytrhne, tak nepodbehne pod vozidlo). Obdobne to platí, ak idete

po kraji cesty.

Útvary chodcov

- Pre organizovaný útvar chodcov (ozbrojené sily, školská mládež, sprievod) platia primerane práva a povinnosti vodičov podľa ustanovení § 7 až 14, § 17 až 22, § 24 až 28, § 37 a 38, § 65 a štvrtej a siedmej hlavy druhej časti zákona č. 315/1996 Z. z. v platnom znení.
- Za zníženej viditeľnosti musí byť organizovaný útvar chodcov označený vpredu po oboch stranách neoslňujúcim bielym svetlom a vzadu takisto po oboch stranách červeným svetlom.
- Za dodržiavanie ustanovení zákona o premávke na pozemných komunikáciách zodpovedá vedúci útvaru, ktorým môže byť len osoba staršia ako 15 rokov, ktorá je na to dostatočne spôsobilá.
- Organizovaný útvar chodcov idúci najviac v dvojstupe smie ísť po chodníku, a to vpravo; pritom nemusí byť označený za zníženej viditeľnosti stanoveným osvetlením.
- Pre organizovanú skupinu detí, ktoré nepodliehajú povinnej školskej dochádzke, platia ustanovenia pre chodcov.

Oblečenie detí

- Pestrofarebné oblečenie, t. j. dieťa je dobre viditeľné
- Oblečenie je doplnené o reflexné nášivky (veľmi dôležité)
- Aktovka obsahuje reflexný materiál

Školák ide do školy

- Rodič musí zvoliť najbezpečnejšiu cestu do školy pre dieťa. Najbezpečnejšia znamená to, že cesta nemusí byť najkratšia.
- Rodič už pred začiatkom školského roku môže začať s dieťaťom trénovať cestu do školy zvolenou trasou.
- Dieťa môže ísť do školy samé, až keď je 100% schopné bezpečne absolvovať zvolenú cestu.

Trasa by mala byť nasledovná

- Dieťa musí prechádzať cez cestu čo možno najmenej.
- Prechádzať cez vozovku môže dieťa len na miestach s dostatočným výhľadom na obidve strany (nie spomedzi zaparkovaných vozidiel) – malo by sa jednať o prechod pre chodcov riadený svetelnou signalizáciou (ak taký existuje).
-

Dieťa si osvojí základné pravidlá cestnej premávky a trasu do školy. Malé deti sa vedia orientovať v známom prostredí, preto je potrebné viesť dieťa k tomu, aby do školy, resp. zo školy chodilo zvolenou trasou, pre dieťa to bude najbezpečnejšie!

Záverové rady pre rodičov

- Vedejte deti k slušnému chovaniu, k úcte a k pomoci starším spoluobčanom a ako rodielia im budú vždy oporou a dobrým príkladom
- Uveďte deti, aby otvárali byt len známym ľuďom, nebrali si nič od cudzích ľudí a nikde s nimi nechodili
- Vedejte deti k tomu, aby si vážili svoje zdravie a rodinný majetok
- Majte vždy prehľad o pohybe svojich detí, vrátane toho, s kým sa kamarátia
- Nájdite si každý deň aspoň chvíľku a porozprávajte sa s deťmi, majte prehľad o ich starostiach a problémoch
- Neodkladajte deti z nedostatku času k televízii. Čas na ich výchovu nevyvážite drahými darčekom a dostatkom peňazí.
- Vstupujte deťom základy právneho vedomia, ktoré sú primerané ich veku.
- Naučte deti, ako sa majú chovať v prípade, že sa stanú obeť, či svedkom trestného činu, čo majú robiť, a kde hľadať pomoc (Polícia SR, mestská polícia, hasiči, zdravotná služba - ich telefónne číslo).

Prevencia šikanovania

- <http://www.prevenciasikanovania.sk/?mod=rodicia--rodicia-legislativa>